

Un llegat meravellós

Text > ESTER SALA I CODINA

Caminant per l'Alta Garrotxa ha esdevingut un clàssic per endinsar-nos en aquest territori aspre i de mala petja amb el guiatge de Ramon Sala, Narcís Puigdevall i Josep M. Melció, grans coneixedors i amants d'un espai que ells mateixos van estudiar, defensar i conservar en la mesura de les seves possibilitats. L'objectiu era difondre els valors de l'Alta Garrotxa entre un públic ampli i sensible, i transmetre els seus sentiments envers un entorn fronterer, ric i divers en què el paisatge, la cultura, la gent, els usos, les tradicions, les llegendes, la història... són un tot indestriable. Van explicar l'Alta Garrotxa tal com la coneixien, sabedors que la vida humana que apareix a l'obra, amb un estil més semblant al d'un temps passat que no pas dels anys vuitanta, era molt probable que desaparegués en poc temps.

Els seus referents literaris eren els llibres de la col·lecció «Imatge de Catalunya», d'Ediciones Destino, que tenien un gran prestigi tant pel disseny com pel contingut, i que moltes vegades elaboraven alguns escriptors i fotògrafs de renom, com ara Josep Pla i Francesc Català. La primera edició de *Caminant per l'Alta Garrotxa* va sortir l'any 1984, i encara n'hi segueixen dues més. Fa molts anys que el llibre es va exhaurir i fins i tot era difícil trobar-lo en llibreries de vell. L'editorial Comanegra, dirigida per Joan Sala (fill

de Ramon), es va fundar el 2007 amb una il·lusió: reeditar aquesta obra. La tenacitat del director ha guanyat la batalla a les adversitats, com ara els costos elevats o les tendències de fer llibres més econòmics, i finalment ho ha aconseguit.

La nova edició n'ha mantingut el contingut original, sense actualitzacions. Segons Sala, aquestes estan plenament representades a l'obra d'Esteve Serra, *Caminant per l'altra Garrotxa* (Diputació de Girona, 2018), un recull fotogràfic exhaustiu dels nous habitants de l'espai. Únicament s'hi han afegit dos pròlegs: un de l'alcaldede d'Olot, Josep Berga, i un del president dels Amics de l'Alta Garrotxa, Joan Tresserras, que havia col·laborat en la cartografia i les panoràmiques de l'obra inicial. En presentar-ne la nova edició a Olot, va explicar que els tres autors eren les úniques persones que podien plasmar tan fidelment com era i com havia estat l'indret. A més, formaven un gran equip visionari (que ara qualificariem d'«interdisciplinari») i amb una voluntat infinita, que va saber treure profit de les potencialitats de cadascun: l'impuls divulgador i la fe en l'Alta Garrotxa de Sala, l'ordre de Puigdevall i la sensibilitat de mossèn Mel, que a més era un gran conegut dels seus habitants.

Comanegra vol oferir a les noves generacions l'oportunitat d'adquirir-lo i

amb entrevistes a fonts orals i consultes de registres de defuncions, actes d'ajuntaments, hemeroteca i correspondència personal.

A més, el llibre ens endinsa en les vinculacions dels alt-urgellencs i cerdans amb Andorra i l'Alta Cerdanya, i també amb el funcionament de les companyies de treballadors estrangers (CTE). Ens explica que abans d'arribar als camps de Mauthausen, Gusen o Ravensbrück, alguns cer-

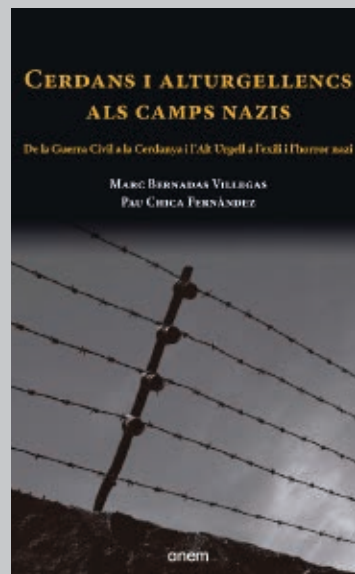
dans i alt-urgellencs van treballar en la construcció de la línia Maginot. I sí, en els registres d'aquests camps de concentració hi han trobat cognoms pirinencs. De fet, el primer republicà espanyol inscrit a Mauthausen va ser un alt-urgellenc.

Una història d'exili i deportació. Un homenatge als divuit homes i dues dones que van viure l'horror nazi. Sens dubte, un exercici de reparació històrica i dignificació de la memòria.

SALA, Ramon; PUIGDEVALL, Narcís; MELCIÓ, Josep Maria. *Caminant per l'Alta Garrotxa*. Barcelona: Comanegra, 2020. 470 p.

d'endinsar-se en aquest magnífic país que encara manté els seus valors intrínsecs. No podem imaginar-nos aquest llibre com una guia de muntanya, ja que el pes i el volum que té no fan aconsellable carregar-se'l a l'esquena, però sí que pot ser una lectura prèvia a l'excursió. Caminar per l'Alta Garrotxa ens enriqueix com a persones i no podem fer altra cosa que estimar-la i vetllar perquè se'n conservi el patrimoni. Ara ens toca preservar aquest meravellós llegat.

BERNADAS VILLEGAS, Marc; CHICA FERNÁNDEZ, Pau. *Cerdans i alt-urgellencs als camps nazis: De la Guerra Civil a la Cerdanya i l'Alt Urgell a l'exili i l'horror nazi*. Encamp: Anem Editors, 2020. 208 p.